

LAKIALOITE 39/2008 vp

Laki ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n 1 momentin muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Eduskunta hyväksyi yksimielisesti tammikuussa 2007 uuden ulosottokaaren (705/2007) ja velan vanhenemisesta annetun lain muutokset (708/2007). Tarkoituksena oli vapauttaa lama-aikana velkaantuneet velalliset, joita velkajärjestely tai sopimusmenettely ei ole kyennyt auttamaan.

Maaliskuun 1. päivänä 2008 mahdollistunut järjestely ei kuitenkaan vapauta suurta joukkoa niistä henkilöistä, jotka ovat eläneet yli 15 vuotta raskaan velkataakan alla. Useilla velallisilla lama-ajan velkojen vanhentuminen tapahtuu vasta paljon myöhemmin kuin vuonna 2008. Syynä tähän on se, että ulosottokaaren mukaan velan lasketaan vanhentuvan pääsääntöisesti 15 vuodessa ulosottooperusteesta eli velkomustuomiosta lukien. Ne saatavat lama-ajalta, joille

ei haettu heti ulosottooperustetta tai ulosottooperusteen saaminen viivästyi esim. hovioikeusvalituksen vuoksi, eivät vanhennu vielä vuonna 2008. Nämä velalliset, joista monet esimerkiksi sairauden tai muiden henkilökohtaisten vaikeiden ongelmien takia eivät kyenneet asioitaan hoitamaan, jäävät epäoikeudenmukaiseen ja kohtuuttomaan asemaan.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan, että ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n 1 momenttia muutetaan siten, että ulosoton päättymisen ja velan vanhentumisen alkamisajankohta säädetään joko 15 vuoteen ulosottooperusteen syntymisestä tai 17 vuoteen saatavan erääntymisestä. Luonnollisen henkilön ollessa velkojana määrääjat olisivat viittä vuotta pidemmät.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Uusi ulosottokaari (705/2007) tuli voimaan 1.1.2008. Ulosottokaaren 2 luvun 27 §:ssä todetaan saatavan vanhentuvan, kun ulosottooperusteen määräaika on kulunut umpeen. Ulosottooperuste on ulosottokaaren 2 luvun 24 §:n mukaan täytäntöönpanokelpoinen 15 vuoden ajan ja 20 vuoden ajan, jos ulosottooperusteesta tarkoitettu velkoja on luonnollinen henkilö.

Useimmat lama-ajan uhrit vapautuvat kaikista lama-ajan veloistaan ja ulosotosta käytännössä vasta vuosina 2009—2011 ja henkilövelkojen osalta 2014—2016. Syynä tähän on se, että 15 vuoden vanhentuminen aletaan laskea ulosottooperusteen syntymisestä eli lainvoimaisesta velkomustuomiosta.

Jos lama-ajan velat syntyivät ja tuomittiin nopeasti oikeudessa vuonna 1993 tai aikaisemmin, velat vanhentuvat vuonna 2008. Useimmiten kuitenkin velkojat eivät hakeneet tuomiota saatavilleen nopeasti. Viivyteltiin jopa vuosia selvienkin saatavien oikeuteen viemisessä. Lama-ajan lainsäädännön mukaan saatiin odottaa kymmenenkin vuotta saatavan eräännyttyä maksettavaksi, ennen kuin velkojan oli haettava velkomustuomiota ja ulosottooperustetta oikeudessa.

Kaikissa näissä tapauksissa 15—20 vuoden vanhentumisen alkamisajankohta siirtyi velallisesta riippumattomasta syystä. Lama-ajan velalliset joutuivat eriarvoiseen asemaan saatavan vanhentumisen suhteen riippuen siitä, milloin velkoja oli ryhtynyt oikeudellisiin toimenpiteisiin.

Tämä ongelma olisi poistunut, jos olisi noudatettu alun perin oikeusministeriössä laadittua vanhentumismallia. Tämän mukaan lakiin olisi otettu rinnakkainen säännös siitä, että saatava vanhentuu ulosottoperusteesta riippumatta aina määräajassa saatavan erääntymisestä. Näin olleen ulosottokaaren 2 luvun 27 §:ää tulisi täydentää siten, että saatava vanhentuisi lisäksi 17 vuodessa saatavan erääntymisestä lukien ja 22 vuodessa, jos velkojana on luonnollinen henkilö. Vanhentuminen kestäisi siis 2 vuotta kauemmin saatavan erääntymisestä laskettuna kuin ulosottoperusteen syntymisestä laskettuna.

Tällaisella säännöksellä eliminoidaisiin velkojen lama-ajan viivyttely ulosottoperusteen (velkomustuomioiden) hakemisessa.

Poikkeuksellinen lama-ajan ruuhka tuomioistuimissa viivytti myös ulosottoperusteen saamista. Oikeuden lainvoimaista päätöstä jouduttiin joskus odottamaan viisikin vuotta, jos asiasta valitettiin. Nykyisen säännöksen mukaan vanhentuminen lasketaan lainvoimaisesta tuomios-
ta eli viimeisen oikeusasteen ratkaisusta.

Jos velallinen haki oikeutta valitusteitse, seurauksena oli, että saatavan vanhentumisen alkaminen viivästyi. Ei ole oikeusvaltion periaatteiden mukaista, että valittamisesta muutoksenha-

kutuomioistuimeen aiheutuu tällainen lisära-
gaistus. Perustuslaissa on taattu valitusmahdolli-
suus jokaiselle. Tämänkin vuoksi olisi tärkeää,
että olisi rinnakkainen mahdollisuus vanhentu-
miseen 17—22 vuodessa saatavan erääntymises-
tä, joka varmistaisi, ettei oikeuden hakeminen
valittamalla pitkitä vanhentumista. Useimmiten
jo alioikeuden päätöksen perusteella saatavaa
voidaan ulosmitata.

Lama-ajan velallisella on keskimäärin useita
velkoja. Kun yksi velka meni ulosottoon, ei mi-
tään velkoja ollut mahdollisuus enää maksaa.
Useimmiten jokaisella velalla on eri velkoja, ja
velkojat laittoivat aikanaan saatavansa oikeu-
teen eri aikoina. Joidenkin velkojen kohdalla
tehtiin valitus hovioikeuteen ja ylimpään muu-
toksenhakuviranomaiseen. Tyypillinen tilanne
siis yhden velallisen kohdalla oli, että jokaisella
velalla oli eri ulosottoperusteen syntyäika.

Vaikka neljä velallisen viidestä velasta van-
hentuisi vuonna 2008, ei se auta velallista miten-
kään, jos vain yksikin velka vanhentuu vasta
vuonna 2012, koska siihen asti velallinen on
ulosmittauksen kohteena täysimääräisesti.

Ehdotettu säännös, jossa vanhentuminen ale-
taan laskea vaihtoehtoisesti saatavan eräänty-
mispäivästä, estää eriarvoisuutta ja sitä, että sa-
tunnaiset tekijät aiheuttaisivat kohtuuttoman pit-
kityksen saatavan vanhentumiselle. Säännös
edistäisi velallisten keskinäistä tasa-arvoa.

Vanhentumisen yhteiskuntapoliittinen ajatus
eli se, että lama-ajan velalliset pääsisivät takai-
sin yhteiskuntaan ja työhön sekä yritystoimin-
taan, toteutuisi järjellisessä ajassa.

Tämä lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voi-
maan mahdollisimman pian. Muutoksella ei ole
vaikutuksia valtion talouteen. Sen sijaan se va-
pauttaa lama-ajan uhrit kansantaloutta ja omaa
elämäänsä rakentaviksi ja ihmisarvoista elämää
eläviksi työntekijöiksi ja yrittäjiksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan la-
kiehdotuksen:*

Laki

ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n 1 momentin muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä kesäkuuta 2007 annetun ulosottokaaren 705/2007 2 luvun 27 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 luku

Ulosottoperusteet

27 §

Saatavan vanhentuminen ja määräajan jatkamisesta koskeva tuomio

luonnollinen henkilö, saatava vanhentuu 22 vuoden kuluttua saatavan erääntymisestä. Saatavasta on sen jälkeen voimassa, mitä vanhentuneesta velasta säädetään velan vanhentumisesta annettussa laissa (728/2003).

Saatava vanhentuu, kun ulosottoperusteiden määräaika kuluu umpeen tai kun 17 vuotta on kulunut saatavan erääntymisestä. Jos velkoja on

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2008.

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 2008

Tarja Tallqvist /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Bjarne Kallis /kd
Päivi Räsänen /kd
Sari Palm /kd
Kimmo Kiljunen /sd
Matti Kauppila /vas

Pentti Tiusanen /vas
Merja Kyllönen /vas
Tuula Peltonen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Aila Paloniemi /kesk
Jouko Laxell /kok
Lauri Oinonen /kesk